

Teorie komparativních výhod

Klesající výměnné relace

Obsah

- 1) Volný obchod je dobrý – teorie komparativních výhod (Ricardo)
- 2) Volný obchod může být problematický – Prebisch-Singerova hypotéza a kritika Ricardových předpokladů

Teorie komparativní výhody

- David Ricardo (1772-1823)
- Dvě země jsou na tom lépe, když obchodují, místo aby se snažily být zcela soběstačné. I když je jedna země ve výrobě veškerého zboží lepší než jiná, měly by tyto dva národy obchodovat. (Market Business News)

„Málokterý návrh vyvolává mezi profesionálními ekonomy tolik konsenzu jako ten, že otevřený světový obchod zvyšuje ekonomický růst a zvyšuje životní úroveň.“

Greg Mankiw (Harvard, poradca Busha ml., Romneyho) 2006

Produkce před specializací

Země / Počet pracujících	Počet hodin práce na 100 yardů látky	Počet hodin práce na 100 barelů vína
Anglie	100	120
Portugalsko	90	80

Spotřeba je stejná jako produkce, pracující jsou spotřebitelé.

Produkce po specializaci

Země / Produkce	Látka (yardy)	Víno (barely)
Anglie	220	0
Portugalsko	0	212,5

V Anglii se použije 220 h práce.

V Portugalsku se použije 170 h práce.

Spotřeba po specializaci

Země / Spotřeba (průměrná mezinárodní cena)	Látka	Víno
Anglie	115,5	100
Portugalsko	104,5	112,5

Ricardovy předpoklady

- Dokonalá konkurence
- Žádný pohyb kapitálu (jinak by se vše vyrábělo v Portugalsku kvůli nižším nákladům)
- Nulové transakční náklady
- Identické produkty

Ricardovy předpoklady vs. Grahamův paradox

- Konstantní výnosy z rozsahu (Grahamův paradox)
- Konstantní výnosy z rozsahu vs. rostoucí a klesající výnosy z rozsahu
- Kukuřice - ↓ výnosy z rozsahu
- Hodinky ↑ výnosy z rozsahu

Ricardovy předpoklady

- Pracující jsou majitelé
- Kapitál je imobilní, technologický rozdíl se nemění
- Přesun mezi zaměstnáními je bezproblémový
- Kritika: TNC z bohaté země investuje do výroby (hřebíků) v chudé zemi a přinese lepší technologii → ↑ produkce hřebíků, ↑ zisků majitelů TNC (ale ne všech), (dočasný) ↓ zaměstnanosti v bohaté zemi kvůli importu hřebíků

Směnné relace (ToT)

- Měří reálnou kupní sílu zemí – co dostanou výměnou za export
- Kolik jednotek vývozu je zapotřebí k nákupu jedné jednotky dovozu?
- Čisté-barterové ToT = $P_x/P_m \times 100$
- $<100\%$ = negativní ToT, $>100\%$ pozitivní ToT

Prebish-Singerova hypotéza (1950)

- ToT pro chudé země ↓
- Vyvrací předpoklad, že světový trh je výhodný pro chudší země

Prebish-Singerova hypotéza

- Proč?
 - \uparrow produktivita \rightarrow S: \uparrow mezd (silné odbory, nižší konkurence na trhu práce), J: \downarrow cen exportů (slabé odbory, vysoká konkurence na trhu práce)
 - \uparrow cen surovin \rightarrow technologická změna snižující poptávku po dané surovině \rightarrow \downarrow poptávka po dané surovině
 - Umělá náhrada (bavlna - polyester)
 - Nízké bariéry pro vstup na trh na J

Prebish-Singerova hypotéza

- Proč?
- Odlišná příjmová elasticita poptávky,
S: \uparrow příjmu \rightarrow \downarrow poptávky po výrobcích J,
J: \uparrow příjmu \rightarrow \uparrow poptávky po výrobcích S.
- Engelův zákon (aplikace na potraviny):
 \uparrow příjem \rightarrow \downarrow podílu příjmů vynaložených na potraviny, i když \uparrow absolutní výdaje na potraviny. (bohatí mají také jen jeden žaludek)

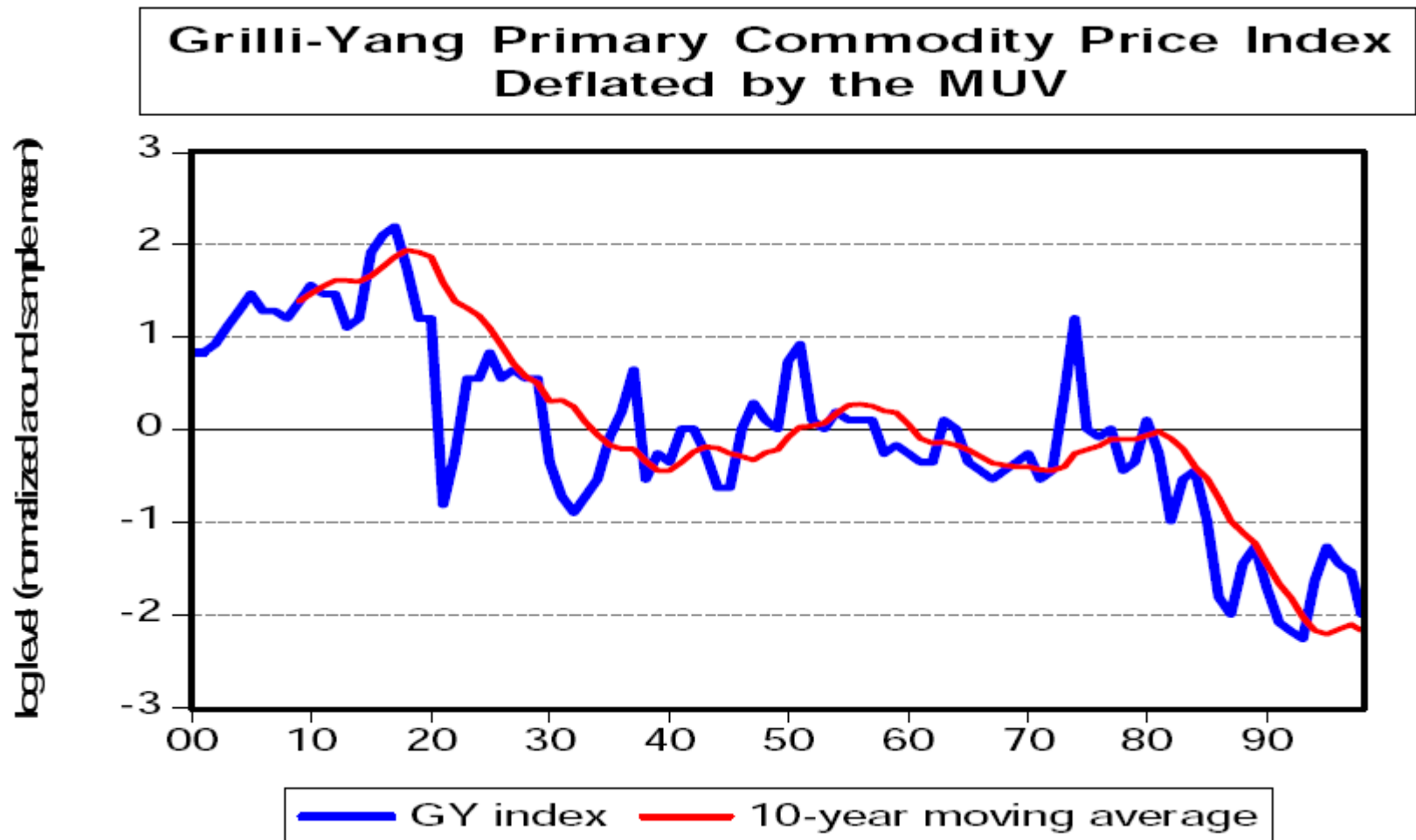
Empirická data

- Singer (1989): 1954-1972 – suroviny S: $\downarrow 0,73$ % p.a., suroviny J: $\downarrow 1,82$ % p.a.
- Bloch – Sapsford (2000): 1948-1993 – primární produkty: $\downarrow 0,3$ %
- Bleaney – Greenway (1993): 1900-1991 – „rozvojové země“: $\downarrow 0,5$ % ročně
- Sapsford – Balasubramanyam (1994): metaanalýza – primární komodity: $\downarrow 0,7$ % - $1,3$ % ročně
- Erten – Ocampo (2013): 1865-2010 potvrzují kritiku

Empirická data

- Harvey et al: ↓ od 1623
- Cashin McDermott (2001): ceny komodit 1862-1999 ↓1,3 % p.a.

Grilli-Yang index ($\downarrow 0,6\%$ p.a.)

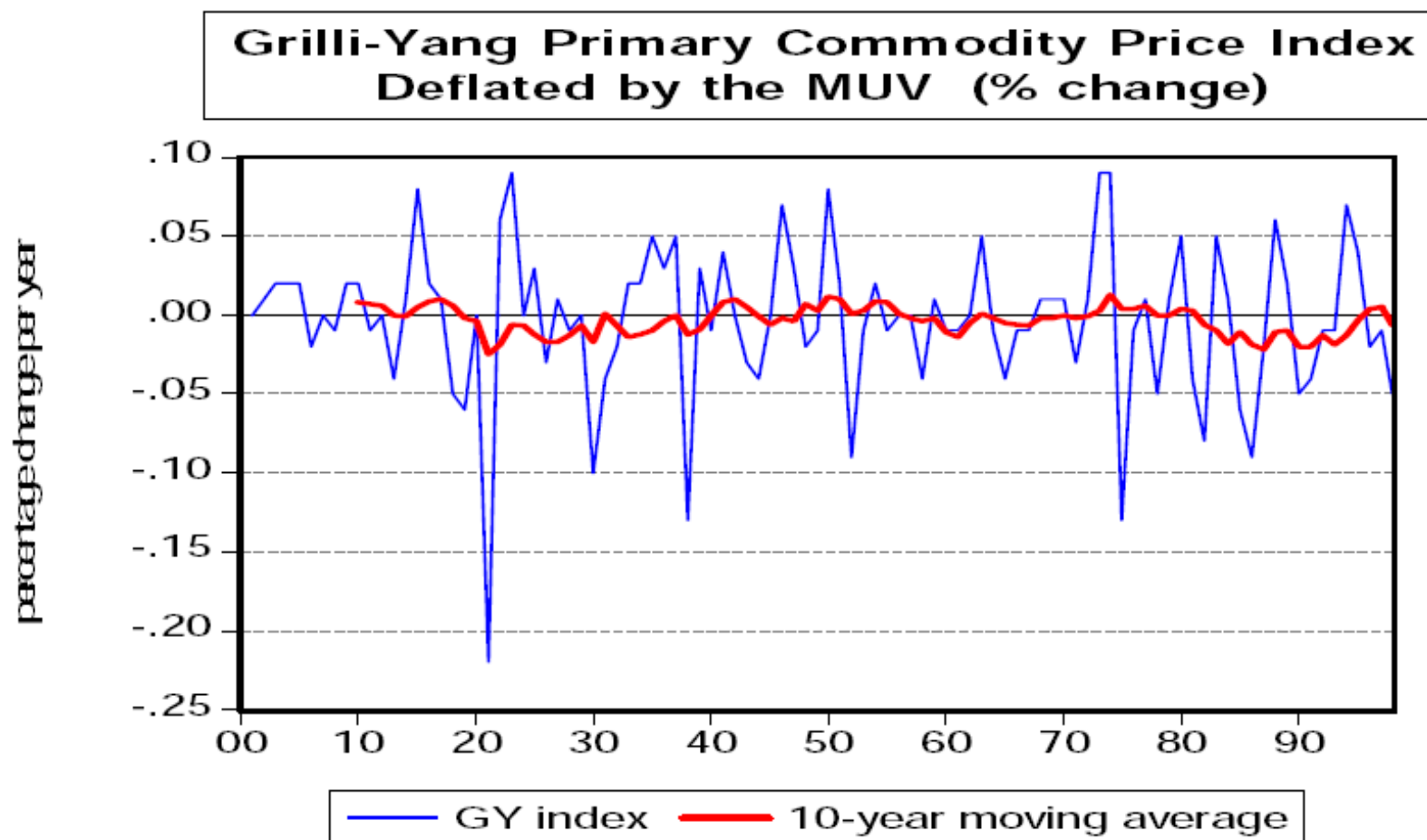

Empirická data: diskuze

- Cuddington et al. (2002) – žádný negativní trend
- Mnohem víc studií proti
- Diskuse o obdobích bez poklesu a občasných strukturálních poklesech cen má „malý praktický význam pro rozvojovou politiku.“ (Raffert, viz také Singer)

Cuddington et al. 2002 (žádný pokles)

Fig. 5: A VOLATILE UNIT ROOT PROCESS?

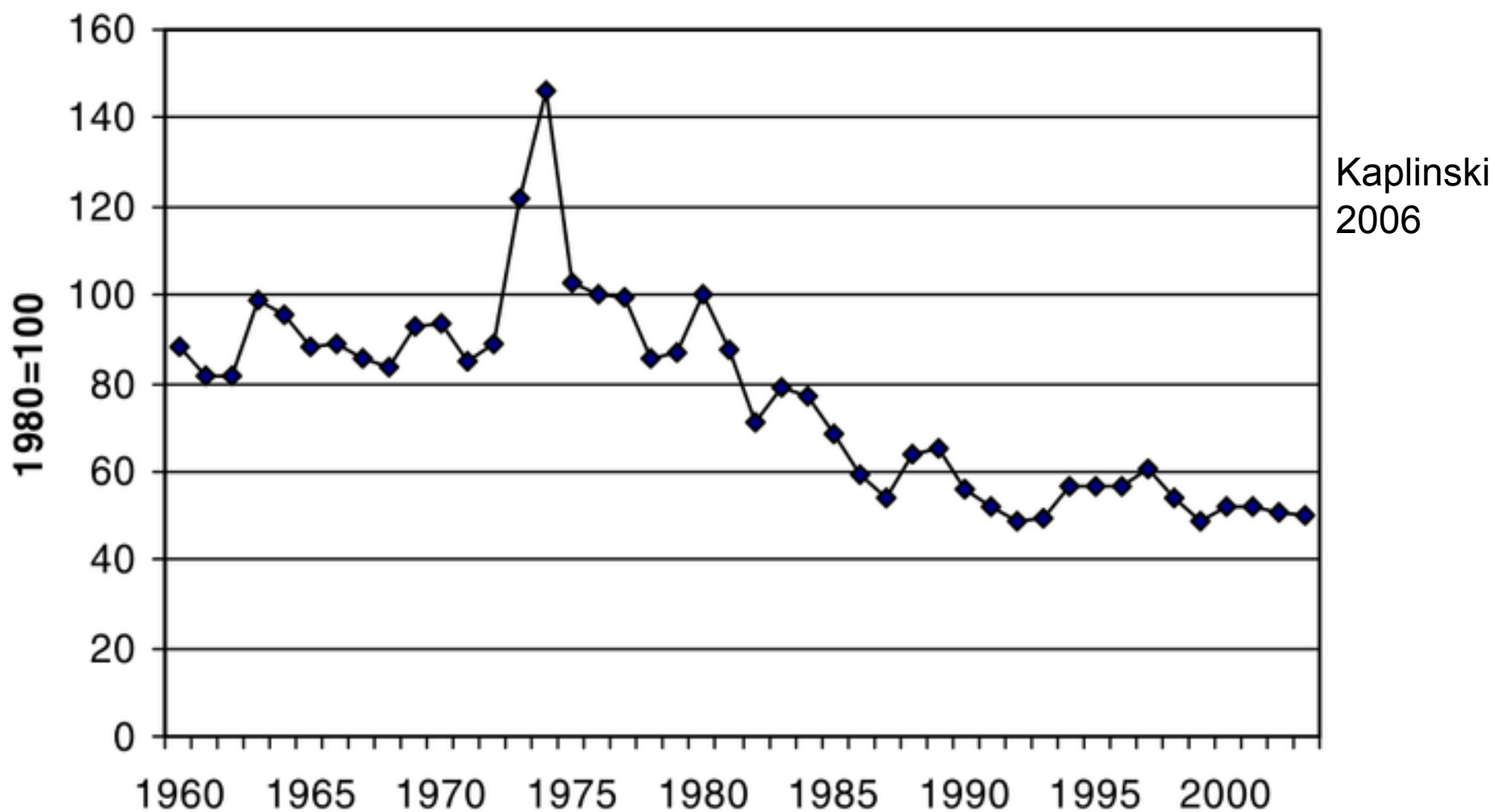
Empirická data (MMF)

- Reinhard – Wickham (1994): slabost v cenách komodit je většinou trvalá
- Borensztein et al. (1994): důkaz, že klesající trend zesílil
- Arezki et al (2013): od 1650 – většina sérií vykazuje negativní trend

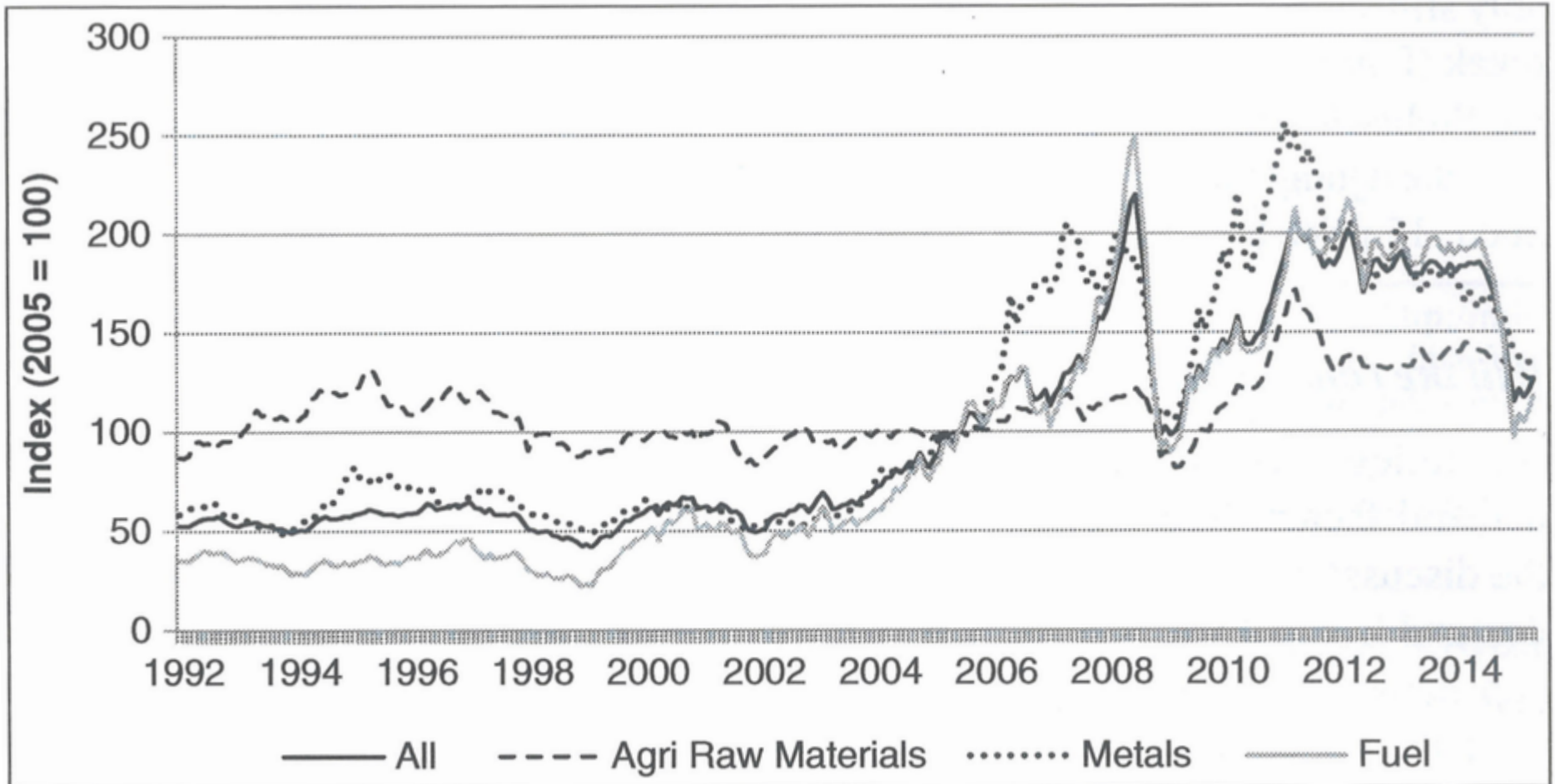
Empirická data

„Nyní je široce přijímáno, že po většinu 20. století
bartrové výměnné relace skutečně šly proti
komoditám a ve prospěch výrobců.“ (Kaplinski
2006) World Development – 25/379 v Ekonomice

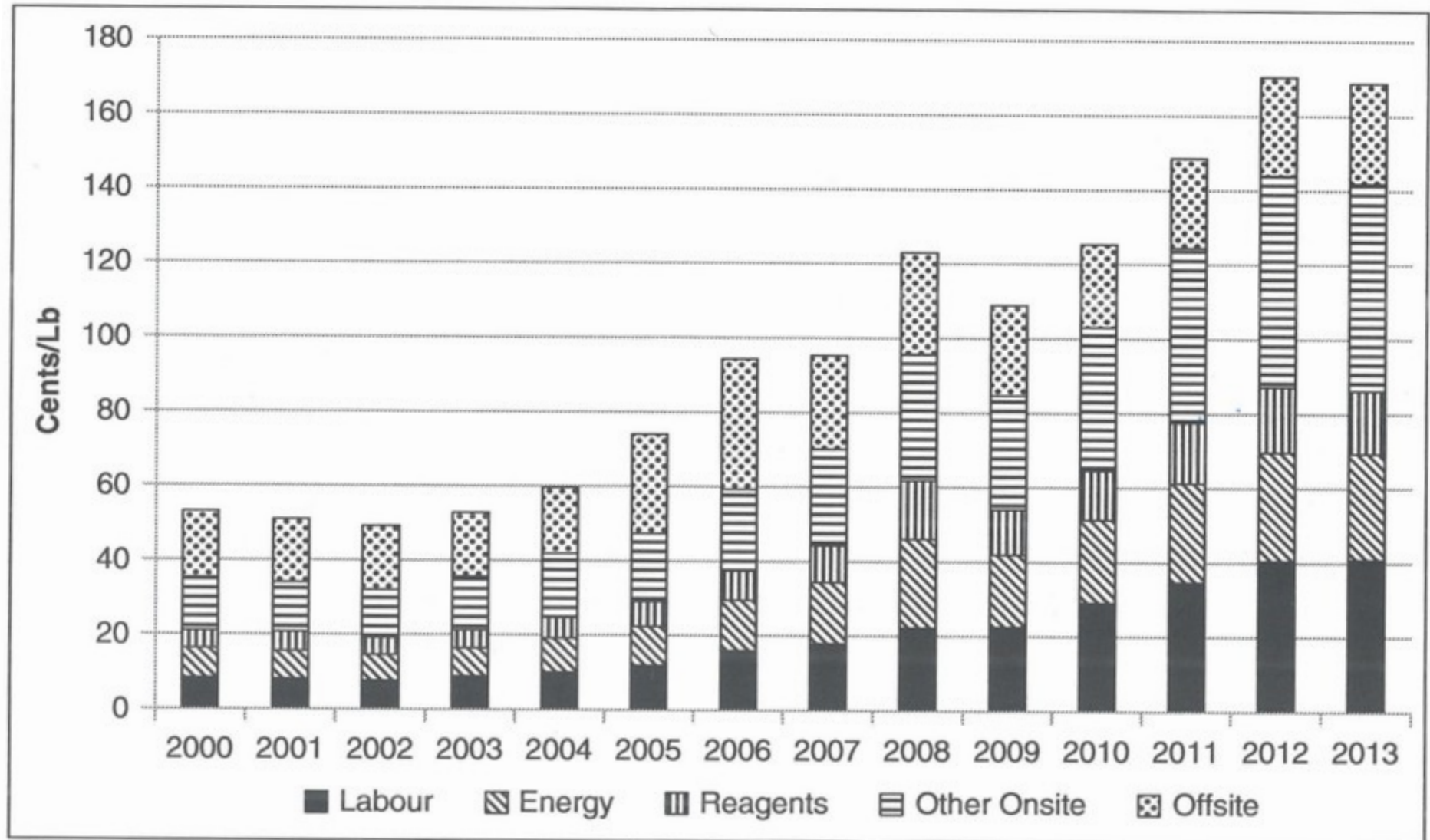
Směnné relace průmyslových výrobků-komodit 1960–2004

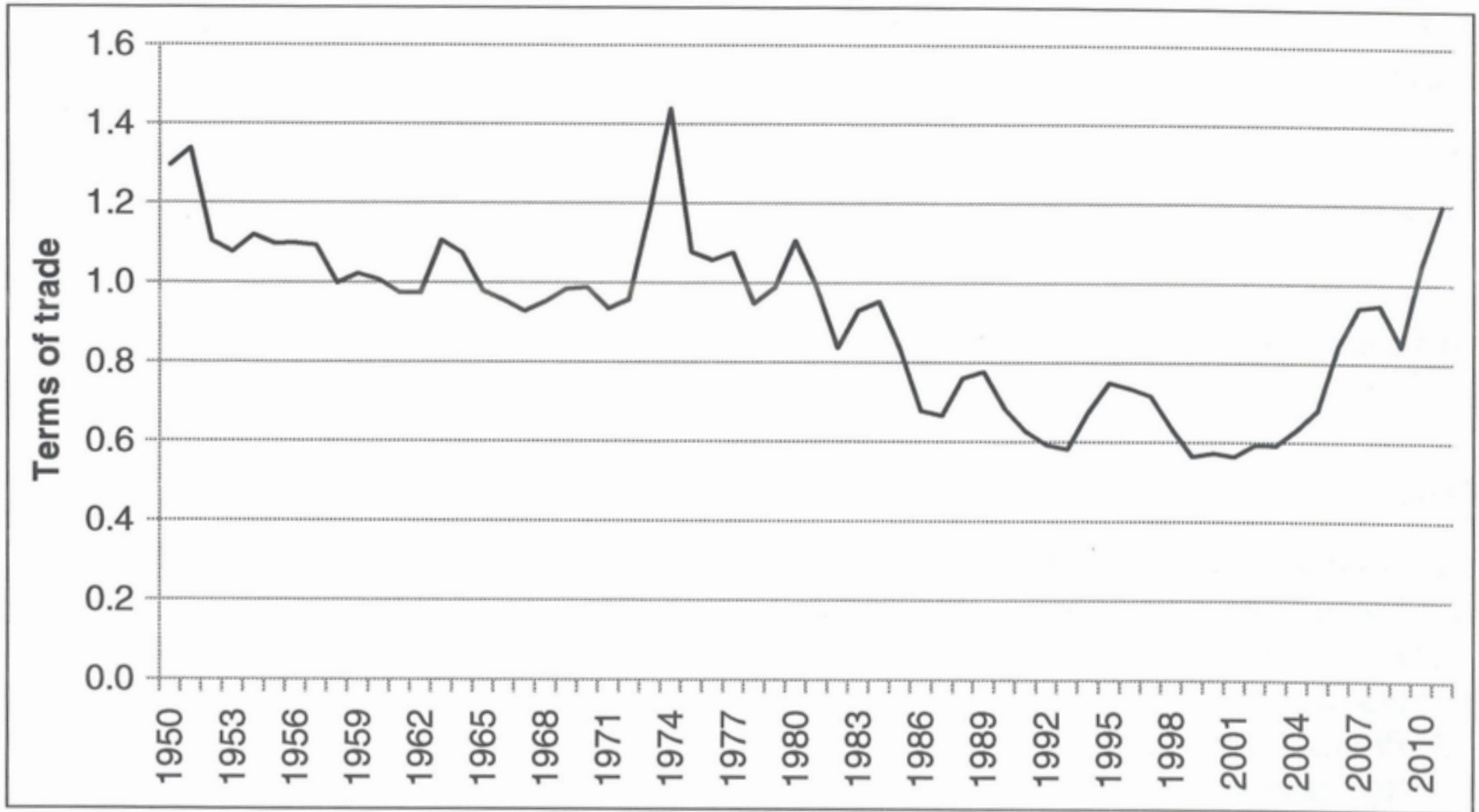
Růst cen komodit

Změny v nákladech na těžbu mědi 2003-2013

Nedávné změny v ToT (komodity- průmyslové produkty)

Novinky (zaměření se na země)

- Zaměření se na země (S-J), NE komodity (primární produkty – průmyslové produkty)
- Singer již v 1971: determinanty tvorby cen mohou odrážet stupeň inovační intenzity → je důležitější se zaměřit na země → ne všichni průmyslový výrobci nutně dosáhnou \uparrow ToT

Empirická data

- Sarkar – Singer (1991): ceny vývozu J ve vztahu k S – 1970-1987 ↓1 % p.a.
- Wood (1997): 1985-1995 ↓20 %
- Maizels (1999): 1979-1994 EU-J: J↑ 2 % p.a., EU↑ 4,2 % p.a. - Jap, USA – podobně ALE východoasijské NIE – pomalší ↓ než zbytek J

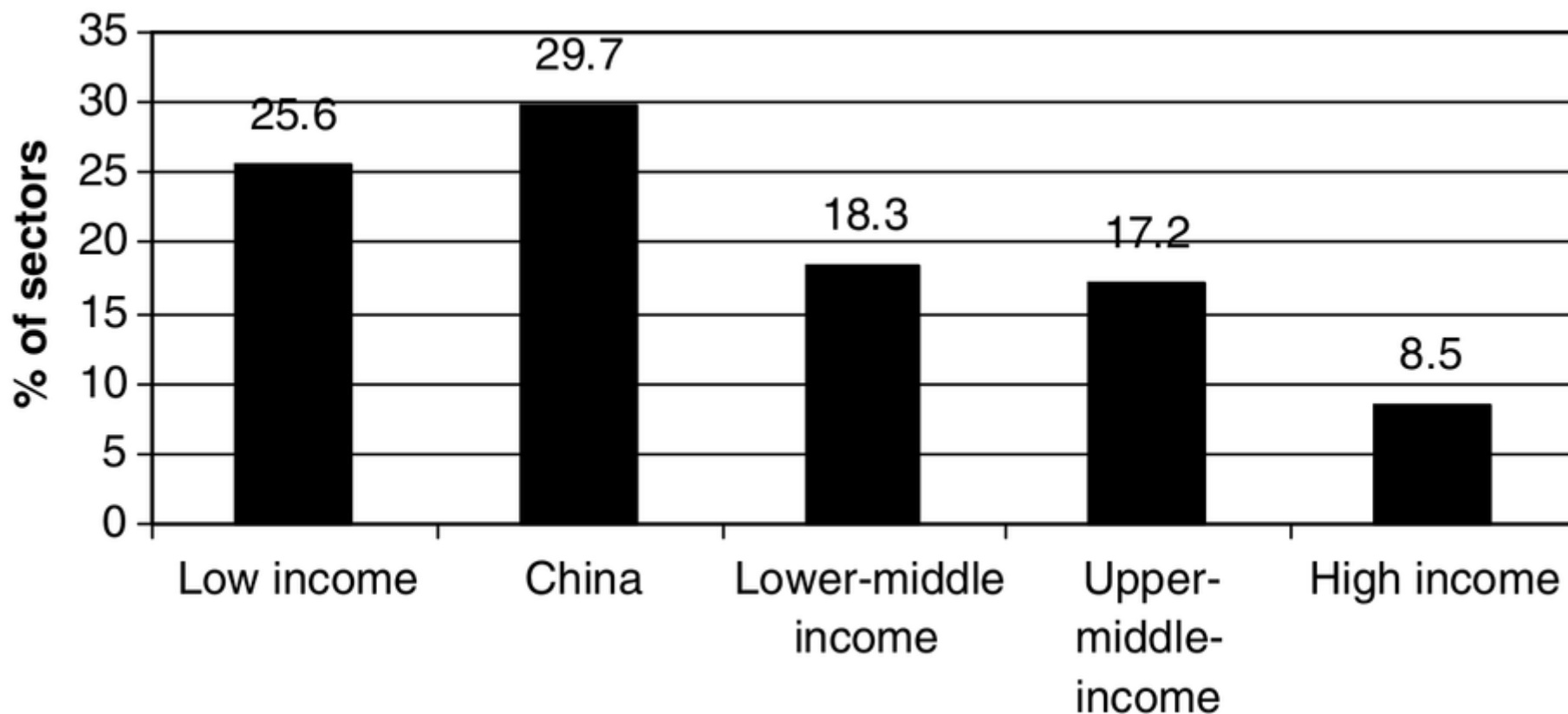
Empirická data

- Tento výsledek „poskytuje podporu pro Singerovu (1971) tezi. . . že míra zhoršení směnných relací pro rozvojové země při výměně průmyslových výrobků s rozvinutými zeměmi odráží úroveň technologie obsažené ve vývozu jejich průmyslových výrobků“ (Maizels 2003)

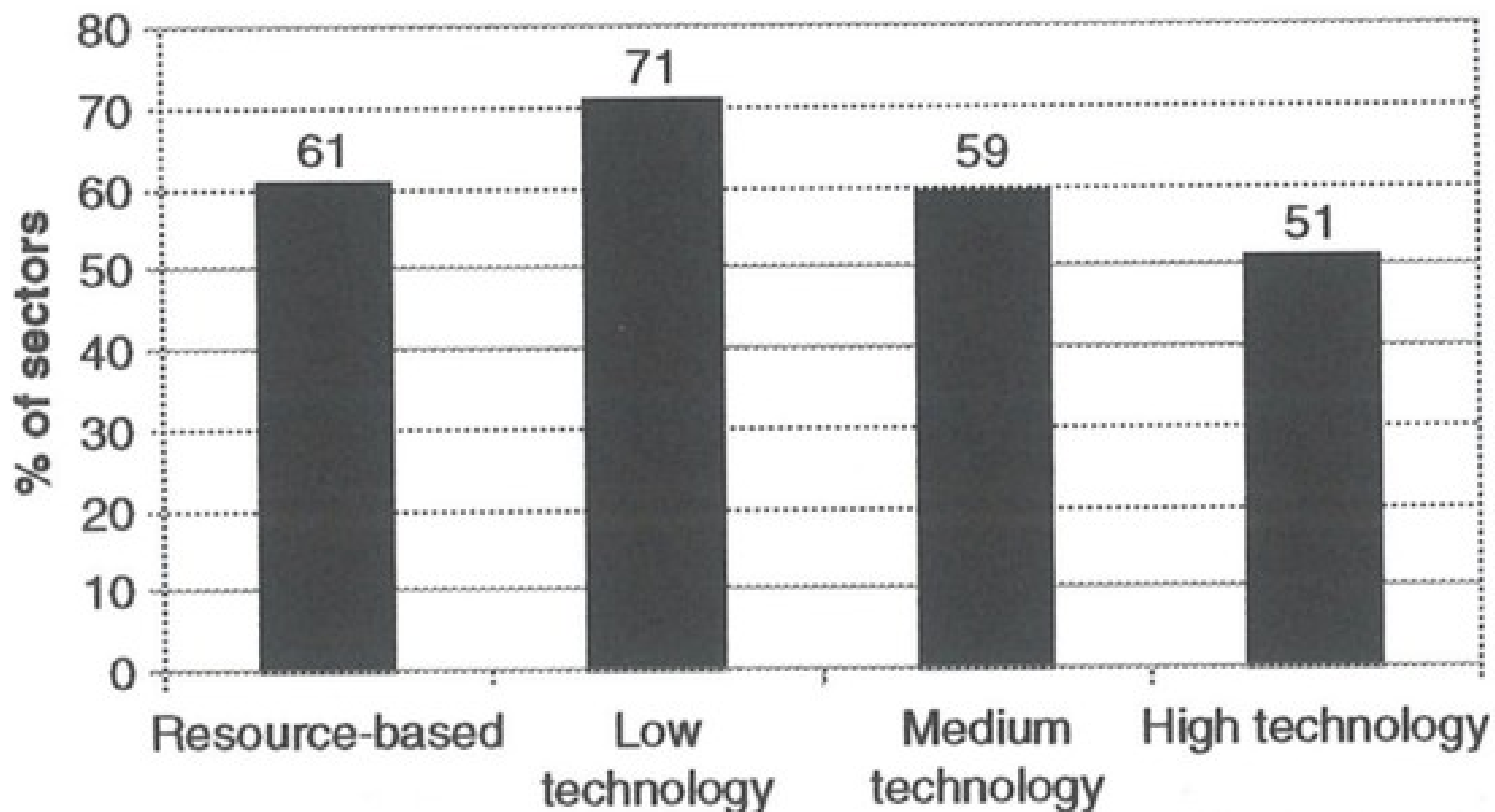
Vysvětlení

- ↑ bariéry pro vstup (dekomodifikace – individualizace, certifikace – FT káva, FSC dřevo)
- ↑ podíl velkých řetězců → větší tržní síla (např. Walmart) → ↓ ceny produktů dodavatelů
- Čína: ↑ konkurence → ↓ ceny vyráběných produktů, ↑ průmyslová výroba → ↑ ceny tvrdých (těžitelných) komodit

Procento odvětví s negativními trendy cen, 1988–89 až 2000–01 podle **seskupení zemí** na základě analýzy 151 osmimístných produktů vybraných na základě jejich příspěvku k vývozu LDCs do Evropské unie

Procento odvětví s negativními trendy cen, 1988–89 až 2000–01 **podle úrovně technologické vyspělosti** na analýze 151 osmimístných produktů, vybraných na základě jejich příspěvku k vývozu LDCs do Evropské unie

Na schopnostech záleží

- Globální hodnotové řetězce – země vyvázejí meziprodukty s nízkou přidanou hodnotou
- Cena průmyslových tovarů není podstatná
- To na čem záleží je přidaná hodnota
- Jih: nízko-nákladové montážní haly průmyslových výrobců

Na schopnostech záleží

- „Výzvou pro rozvojovou politiku tak již není zavádění průmyslových politik jako takových, ale spíše soubor politik výrobního sektoru, které upřednostňují využívání, vytváření a přivlastňování si rent v řadě sektorů včetně průmyslu, služeb a surovin.“ (Kaplinski – Morris 2016)

Čína

- Exportuje kapitálové tovary (stroje)
- ALE: nízký poměr mezi formálně podanými patentovými formuláři a udělenými patenty
- Slabá komerční aplikace získaných patentů
- Míra udělených patentů na 1000 výzkumníků je mnohem nižší než v průmyslových zemích „první úrovně“ Něm, Jap, J Korea

Čína

- V globální produkci ICT exportních sítí je Čína považována za producenta 3. nebo 4. úrovně
- Kompenzuje to rozsahem produkce
- Celkově: Výrazně zaostává za USA v technologických inovacích i v hrubých ukazatelích
- Malajsie, Thajsko a Filipíny jsou v rámci ICT sítí považovány za země vyšší úrovně

Čína

- Z více než 1 M čínských studentů (1978-2006) se 70 % nikdy nevrátilo do Číny (90 % s PhD)
- Horní části hodnotových řetězců jsou obvykle složeny ze služeb – ToT je nezachycují
- Hodnota je také přenášena prostřednictvím dcer TNCs se sídlem na globálním Jihu
- Huawei – po sankcích neschopna konkurovat
- Airbus, Boeing vs. C919 (Honeywell, GE)

Závěr

- Dle teorie komparativních výhod je mezinárodní obchod výhodný
- Dle Prebisch-Singerovy (empiricky prokázané) hypotézy mezinárodní obchod výhodný není
- Narativ o čínském technologickém pokroku není jednoznačný
- Tohle vše je se silně udržitelným ekologickým přístupem dost nekompatibilní